

Dookoła Jezior Wdzydzkich

Krajoznawcza trasa rowerowa prowadzi przez malownicze tereny Wdzydzkiego Parku Krajobrazowego ukazując piękno przyrody Kaszub Południowych. Na dwóch kołach wokół Krzyża Jezior Wdzydzkich, największego kompleksu jeziornego na Kaszubach, przez lasy, pola, łąki i wsie.

Szlak „Dookoła Jezior Wdzydzkich” wytyczono tak, by ukazać jak najwięcej walorów terenu Parku. Prowadzi brzegami rozległych jezior, leśnymi duktami przez niekończące się bory, odwiedza malownicze wsie i pozwala poznać naturę ziemi kaszubskiej. Długość trasy wynosi 48,5 km. Oznakowana za pomocą malowanych zielonych znaków na drzewach i drogowskazach.

Początek trasy znajduje się w Wąglikowicach, przy dużej tablicy z mapą. Planując wycieczkę warto poznać przebieg tego dość długiego i wymagającego szlaku - w większości prowadzi po drogach gruntowych, leśnych i polnych.

Z Wąglikowic wyruszamy na południe, do Czarliny, stamtąd przejeżdżamy przez nieistniejący już folwark Przerębską Hutę i kolejno przez Rów, Wygodę, Joniny Małe, wieś Przytarnię, Wiele, Górki, Abisynię Górską, Borsk, Wdzydze Tucholskie, Lipę, Zabrody, Gołun i Juszki - skąd wracamy do Wąglikowic. W ten sposób tworzy się pętla otaczająca cały Kompleks Jezior Wdzydzkich – Wdzydze, Radolne, Gołun i Jelenie. Na trasie czeka wiele ciekawostek przyrodniczych i krajobrazowych. W pobliżu Czarliny znajduje się też okazały dąb, jeden z wielu pomników przyrody na terenie Parku. Z Czarliny kierujemy się na zachód i przekraczamy rzekę Wdę w miejscu, gdzie uchodzi ona do jeziora Radolnego. Kolejnym ciekawym przystankiem jest eutroficzne, zarastające jezioro Zatur, które

Most przy ujściu Wdy do jeziora Radolnego

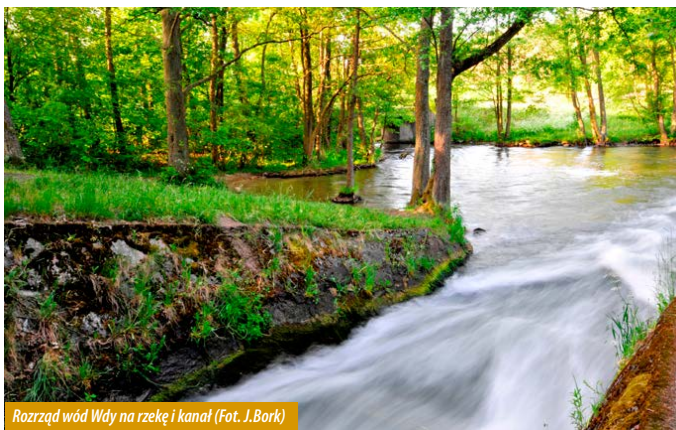
Jezioro Zatur

latem zachwyca mnogością kwitnących grzybieni białych i użytek ekologiczny „Przerębska Huta”, w skład którego wchodzi łąki, torfowiska i olsy. Dalej, aż do osady Rów, a następnie Wygody, przejeżdżamy przez rozległe bory sosnowe. Z Wygody, leżącej na zachodnim brzegu jeziora Wdzydze, można podziwiać widok rozległego jeziora i wyspę Sidły oraz leżącą w głębi wyspę Ostrów Wielki, który jest największą (90,66 ha, dł. ok 3 km) z 8 wysp jeziora Wdzydze, a drugą pod względem wielkości jeziorną wyspą w Polsce. Przy drodze z Wygody do Jonin Małych napotkamy kolejny pomnik przyrody – 2 brzozy brodawkowate.

Ponownie nad jezioro zjeżdżamy koło przystani dla kajakarzy. To znane miejsce odpoczynku również dla żeglarzy i rowerzystów. Stąd prowadzi półkilometrowa ścieżka do punktu widokowego na jezioro. Dalej szlak kieruje nas do Przytarni, a stamtąd do Wiela – znanej wsi letniskowej z licznymi atrakcjami turystycznymi, zabytkami i przejawami kultury kaszubskiej, w tym położona na wzgórzach nad jeziorem Wielewskim Kalwaria z Sanktuarium Męki Pańskiej. Z Wiela trasa rowerowa prowadzi na wschód do rzeki Wdy, którą przekraczamy w miejscu rozrządu jej wód na rzekę i kanał. Kanał czarnowodzki o długości 24 km został wykopany w połowie XIX w. w celu nawadniania nieuro-

Kalwaria w Wiela

Rozrząd wód Wdy na rzekę i kanał (Fot. J.Bork)

Borsk (Fot. W.Zdunek)

dzajnych ziem na południe od jeziora. Obecnie tylko w małym stopniu pełni tę rolę. Drugi raz rzekę Wdę przekraczamy we wsi Borsk, a za chwilę jeszcze raz tuż przy jej ujściu z jeziora Wdzydze. Od tego miejsca trasa biegnie tuż przy brzegu jeziora, którego strome brzegi wznoszą się na 7 do 10 metrów. We Wdzydzach Tucholskich znajduje się punkt widokowy, z którego widać panoramę wysp wdzydzkich: Małego Ostrowa, Glonka, Sorki i Wielkiego Ostrowa. Na wprost punktu widokowego znajduje się też największa głębia Wdzydz. Jezioro w tym miejscu ma aż 72 m głębokości.

Następnie kierujemy się dalej na północ wzdłuż brzegu, mijamy półwysp Lipa i docieramy na półwysp Zabrody. Tu znajduje się torfowiskowy użytek ekologiczny o tej samej nazwie. Zmieniamy charakter krajobrazu i ponownie wjeżdżamy głębiej w lasy. W niedalekiej odległości od szlaku mijamy po prawej stronie dystroficzne oczka wodne z płatami torfowisk, objęte ochroną prawną w formie użytków ekologicznych – „Modrzewnicowy Mszar” i „Żurawinowe Bagno”. Po lewej stronie,

Punkt widokowy we Wdzydzach Tucholskich

Widok z punktu widokowego we Wdzydzach Tucholskich (Fot. J.Bork)

Jezioro Wdzydze, widok od południa (Fot. W. Zdunek)

nad jeziorem Gołuiń, znajduje się kompleks torfowisk „Kruszyńskie Błoto”, zwane też Głuche. Tu również ustanowiono użytek ekologiczny dla ochrony tych ekosystemów – „Torfowisko nad jeziorem Gołuiń”.

Za Gołuińem znajduje się zjazd w kierunku Wdzydz (rowerowa ścieżka przyrodnicza oznaczona kolorem niebieskim). Warto tam pojechać, by odwiedzić najstarsze w kraju muzeum etnograficzne na świeżym powietrzu. Ponad stulecie, bo założone w 1906 roku przez Teodorę i Izydora Gulgowskich, Muzeum – Kaszubski Park Etnograficzny na 22 ha prezentuje obiekty architektury regionalnej Kaszub i Kociewia z okresu XVIII-XX w.

Tradycyjną architekturę wsi kaszubskiej można też podziwiać we wsi Juski, przez którą prowadzi trasa. Zespół ruralistyczny wsi został wpisany do rejestru zabytków województwa pomorskiego. Na uwagę zasługują również nowo powstałe domy, utrzymane jednak w stylistyce tradycyjnej regionalnej architektury, dzięki czemu znakomicie wtapiają się w okolicę, nie zakłócając harmonijnego krajobrazu. Juski to już ostatni przystanek na trasie. Mijając Jezioro Białe i jezioro Kramsko Małe dojeżdżamy z powrotem do Wąglikowic.

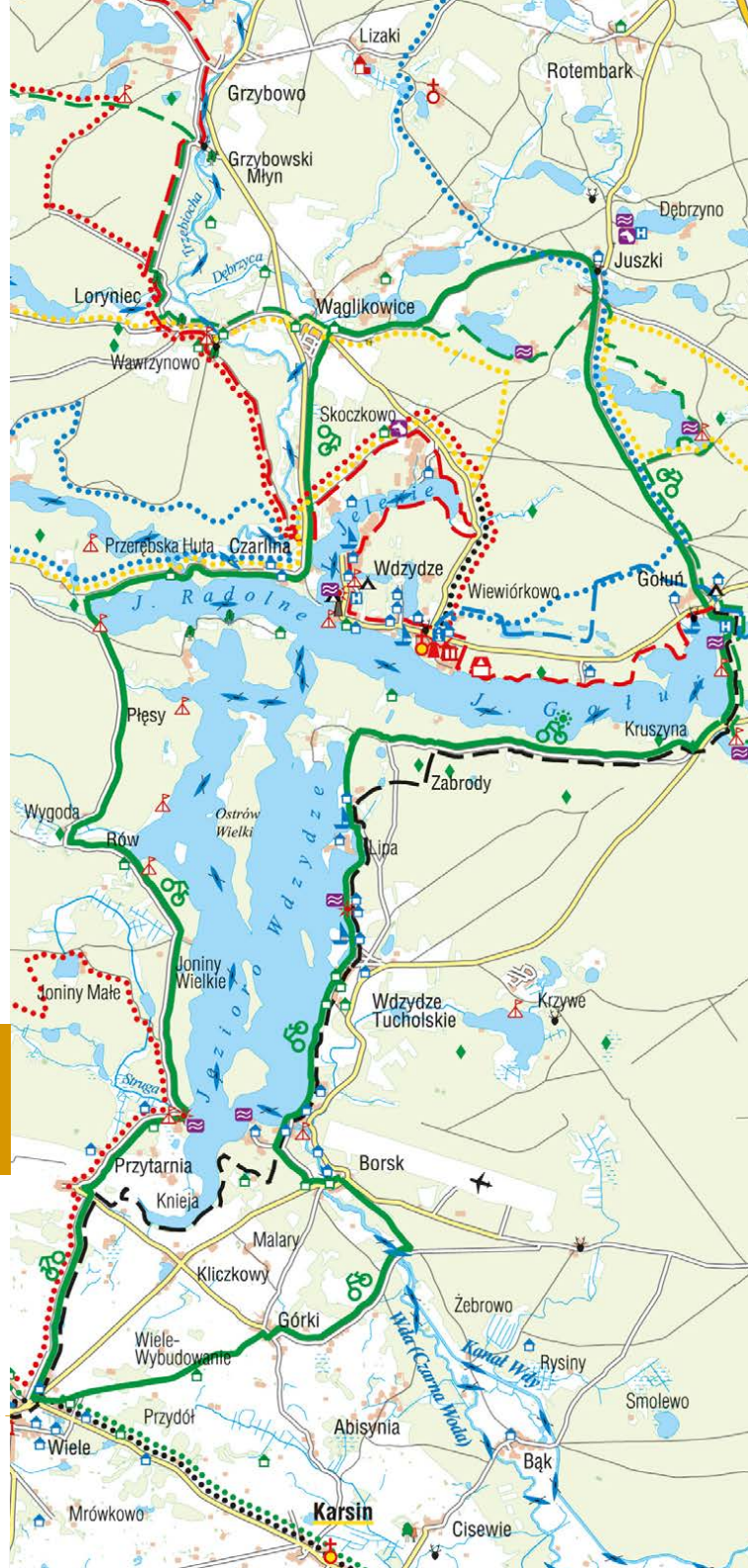
Pomorski Zespół Parków Krajobrazowych

ODDZIAŁ WDZYDZKI PARK KRAJOBRAZOWY

ul. Świętojańska 5E, 83-400 Kościerzyna

tel. 58 686 82 73

www.wdzydzkipark.pl, e-mail: wpk@pomorskieparki.pl

WDZYDZKI PARK
KRAJOBRAZOWY

PRZYRODNICZY SZLAK ROWEROWY

Dookoła Jezior Wdzydzkich

0 1,0 2,0 3,0 km

szlak rowerowy

szlaki turystyczne piesze

szlak rowerowe

szlak kajakowy

lotnisko; wieża widokowa

hotel; agroturystyka; Inny nocleg

camping; pole namiotowe; leśniczówka

Informacja turystyczna; muzeum

kościół zabytkowy; dwór

włazak; Inny zabytek architektury

rezerwat; użytek ekologiczny

pomnik przyrody; przystań żeglarska

kapleńsko; ośrodek jeździecki

platforma widokowa

